

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

leiunium Quos obliget

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

Non tamē
pregnans
cū periculo
prolis.

præsertim, vt quando viger grauis ten-
tatio carnis, & non suppetit aliud reme-
dium * In quo casu Fernandez part. 4.
cap. 12. §. 6. num. 1 ait, obligari etiam præ-
gnantes cum periculo prolis, quia salus
spiritualis propria præferenda est saluti
corporali aliorum. Sed id cum Homob-
bono p. 2. tract. 8. cap. 7. quæst. 17. non ad-
mitti: nam, cum prægnans possit con-
tra stimulos carnis se armare oratione,
Sacramentorum frequentia, piis consi-
liis, aliisque spiritualibus armis non
debet tante iacturæ prolem exponere,
part. 1. tract. 9. resolut. 20.

I E I V N I V M
Quos obliget.

A ieiunio
excusatur.

14 * **L**oquimur de ieiunio Ecclesia-
stico: & hoc obligat omnes
Christianos non legitime impeditos.
Sunt autē multa impedimenta ad ieiunio
excusantia. In primis.

Etas infra
tercium se-
ptennium, &
supra sexa-
genarium.

15 **ÆTAS**, qua excusantur pueri ante
annos 11. & senes post 60. Et illi quidem
absolutē: sed senes verò sexagenarii, si ad-
huc possunt à multis non excusantur:
quia non est ita præscriptum à natura
tempus senibus ad defectum, sicut præ-
scriptum est pueris ad augmentum. Vnde
Riccius, part. 3. dec. 233. n. 6. asserit,
quod senes robusti damnari possunt ad
remigandum, sed Granad. in p. 2. contr. 7.
tr. 3. p. 1. disp. 6. sect. 5. num. 39. & alij multi
post sexagenarium, excusant omnes se-
nes, & probabiliter: nam robur senū est
illusium, & indiget repetito alimento.

Etiam ro-
buitos.

Vnde Pius V. alique Pontifices negan-
tes Clericis lacticia in Quadagesima
per Cruciatam, excipiunt sexagenarios.
Et Sanchez de matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 32.
n. 17. excusat sexagenarios non solum à
ieiuniis Ecclesie, sed etiam à ieiuniis,
quæ certis diebus vouissent in perpe-
tuum. p. 11. tr. 3. res. 9. Quamuis in hoc dis-
sentiat Laymann. lib. 4. tr. 8. cap. 3. n. 2. p. 1.
tract. 9. resolut. 20. Sufficit etiam quod
annus sexagenarius sit inceptus, nam in
favorabilibus inceptus habetur pro cō-

Etiam si an-
nus eo non
sit comple-
tus.

pleto. Naldus verb. Ieiunium, num. 7 part.
5. tractat. 14. resolut. 83.

17 Iuuenis verò complectens ætatem in
die ieiunij, etiam si complectat mane, est
exemptus per totum diem, quia præce-
ptum respicit totum diem. Ita Sanchez. dis-
put. 54. num. 4. contra Porcellium verb.
ieiunium, in addit. num. 4. part. 1. tractat.
9. resolut. 49. Qui obeamdem rationem
docet contra Sanchez in suum tom. 1. lib.
1. c. 12. num. 33. quod qui post meridiem
de loco exempto ad locum ieiunij per-
uenit, non tenetur ieiunare illud se-
ro. Ibid. resolut. 50. Si autem iuuenis post ad-
hibitam diligentiam dubitat, an ætatem
compleuerit, non tenetur ieiunare, quia
possessio stat pro ipso, non pro ieiunio.
Ita etiam Sancius disput. 43. num. 6. reso-
lut. 44. cit. & part. 4. tr. 3. resolut. 21.

Est iuuenis
non tenens
ieiunare in
die, quo est
plet atab.

Aut in du-
bio, an æta-
tem imple-
uerit.

18 Porro, iuuenes volentes acquite-
re iubilæū, implere debent ieiunia præ-
scripta. Ita Egundez pr. 4. lib. 1. cap. 8. nu.
5. Et adolescentes Ordinis Minorum
tenentur ad ieiunia Regulæ, quæ pro-
miserunt, vt docet Porcell. verb. ieiun. n.
1. Quamuis excusentur ab Ecclesiasticis
part. 1. tr. 9. resolut. 16. à §. Nota etiam.

Tenetur ta-
mē ad ieiun-
nia iubilæi
si vult lu-
crari.

Et Regula
si est Reli-
giosus.

19 * **Secundò** à ieiunio excusatur IN-
FIRMITAS. Et quidem, quoties in-
firmus est dispensatus ad carnes ad re-
ficiendas vires, vt in conualescentia,
Lessius lib. 4. c. 2. dub. 6. num. 45. excusari
docet à ieiunio: quia ad refectionem
facit non solum qualitas cibi, sed etiam
repetitio, si verò dispensatus est, eo
quòd alij cibi illi noceant, ob contrariã
rationem ait non excusari. Vnde Graf-
fius part. 1. lib. 2. cap. 37. n. 58. docet, infir-
mum sic dispensatum teneri ad ieiunium
si potest, & probabiliter. Sed proba-
bilior sententia Henriquez lib. 7. cap. 13.
num. 12. omnem dispensatum ad carnes
liberum facit ab obseruatione ieiunij:
quia abstinencia carnis est de essentia
ieiunij, part. 1. tract. 9. resolut. 25. & tractat.
11. resolut. 4.

Excusatur
etiam in-
firmus
dispensatus
ad carnes.

20 In qua sententia, quo die sic dis-
pensatus abstinere à carnibus, secundum
Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 5. cap. 1. dub. 30.
num. 2. ieiunare tenetur, si quidem dis-
pensatus est ob documentum aliorum
cibo-

Etiam eo die
quo ab his
abstinere
vult.

ciborum, nam idēd is excusabatur, quia
ieiunium cum esu carnum non confi-
stit: quare si à carnibus abstinet, cur in
reliquo non ieiunabit, *part. 4. tract. 4.*
resol. 189. Sed et contrarium tene cum
Turr. in *sum. part. 1. capit. 256. dub.*
35. concl. 6. part. 5. tract. 14. resol. 12. in
fine.

Et si edant 21. Potrō ea quacumque causa iuste
lardum, & dispensatus ad carnes edere potest euni-
pisces, non culum, leporem, hœdum, lardum, & o-
peccant mœe carnum genus. Ita Villalob. *rom 1.*
contra ie- *tractat. 2. dub. 8. num. 11.* (Item vna cum
iuuium.) carnis pisces, qui possunt non nocere,
vel etiam appetitum excitare, Vega
tom. 1. cap. 4. cas. 17. part. 1. tract. 9. reso. 26. &
tract. 11. resol. 4. §. Omnes, & part. 3. tract. 5.
resol. 70. §. Nota etiam.) Quod si hi cibi
illi noceant, peccabit quidem contra
temperantiam, non tamen contra præ-
ceptum ieiunij, *part. 1. tract. 9. resolutio-*
ne 47.

Et eos, qui 22. Cum iis iis connumerari ij
dormire nō possunt, qui caloris ad edacis sunt, vt
possunt in- in cœnari dormire non possunt. Hi enim
coenari. excusantur à ieiunio. Nectenentur co-
Et qui non medere ferro, & collationem mane su-
possunt ie- mere, quia habent ius conformandi se
iuuare nisi commuai hominum consuetudini. Ita
vinū bibāt Sancius *disputat. 54. n. 13. part. 1. tr. 9. res. 51.*
aut obsecio Qui addit, quōd obligatus ieiunare in
vescatur, pane, & aqua, qui stare non potest quin
excusantur bibat parum vini, aut edat parū obsonij,
à ieiunio in tenetur ieiunare, sumpto illo modico.
pane, & a- Quod verum est, si illud modicū est par-
qua. uā materia, (vt quoad vinum vna pota-
tio moderate bibentis, vt dictum est
verb. iuramentum, nu. 17.) nam aliis non
esset ieiunium in pane, & aqua, *part. 3.*
tract. 5. resolutio 61.

Non te pi- 23. Tertiō ab obseruatione ieiunij
geat, legere excusat labor. * Ratione cuius excusan-
obligatos. tur, figuli argentarij, ferrarij, lignarij,
fullones, sementarij Corriarij, textores,
pistores, iter facientes curibus vele-
quitibus, piscatores, venatores, scripto-
res & similes laborantes. Ita Laymann.
lib. 4. tract. 8. cap. 3. num. 3. part. 3. tractat.
9. resol. 8. Item sutores, quorum ars
est laboriosa. Ita Azor. item versantes
prælum apud typographos & ipsi, &

qui characteres componunt, non au-
tem colligentes typos, Gordonus; Pi-
ctores, barbitonfores, & sartores, Lay-
mann, & alij, non excusant, quia eorum
ars non videtur magni laboris sed Fa-
gund. excusari putat omnes artifices ex
priuilegio Eugen. IV. Magistri, Notarij,
Secretarij, hī possunt laborare diebus fe-
stiuis, laborantes in Republ. tam mares,
quā feminæ, Trullench *part. 8. tr. 7. re-*
sol. 40. & p. 9. tr. 7. resol. 45 & 48.

24. Nota hic primō, artifices prædi- *Etiam quo-*
ctos non tenentur ieiunare vno vel altero *die non la-*
die, quo non laborant: nam indigent ali- *borant.*
mento pro labore diei sequentis, & cum
non sint assueti ieiunio, nimium affli-
gerentur. Ita Cruz *part. 1. pr. 3. art. 4. dub.*
9. concl. 2. Ibid. resol. 9.

25. Nota secundō, quōd stante prædi- *Et conduci*
cta doctrina, si inueniantur operarij ic- *posse cum*
iuuantes & non ieiunantes, liberum est *pacto de nō*
cuilibet, conducere ad sua opera quos *ieiunando.*
velit ex his. Et sic habet praxis timora-
torum. Imō Fagund. *cap. 6. num. 16.* pu-
tat, operatios conducere posse cum pacto
de non ieiunando, *part. 1. tract. 9. reso. 13.*

26. Excusantur deinde Concionato- *Item Con-*
res integræ Quadragesimæ (etiam pro *cionatores.*
mercede, vt ait Bonac. *l. de leg. disp. ult.*
quæst. un. punct. ult. n. 13. part. 1. tract. 9. re-
sol. 10. & 11.) quia valdē laborant. Se-
cus de illis, qui concionantur tantum in
Dominicis, nisi sint valdē debiles ad ar-
bitrium viri prudentis, *part. 1. tractat. 9.*
resolutio 10.

27. Lectores etiam, quorum labor im- *Lectores.*
probus, vel complexio, debiliior, quā *Confessari-*
quæ suo muneri cum satisfactione ob- *ij.*
cundo sufficiat, excusantur. Et ita et-
iam Confessarii debiles, & suo muneri
asidui. Quos vtroque ad arbitrium bo-
ni viri remittimus. Fagund. *part. 4. lib. 1.*
c. 8. num. 19. Ibid.

28. Idem quoque de Aduocatis, & *Aduocati.*
Procuratoribus dicimus; pro illis habe- *Et Procura-*
mus Ortiz in *summ. cap. 19. mand. 2. num.*
15. & de Procuratoribus est eadem ra- *tores debi-*
tio. *part. 1. tractat. 9. resolutio 11.* *les, &c.*

29. Cantores similiter, qui ex officio *Cantores*
canendi viuunt, & ieiunando redde- *rentur inhabiles,*
rentur inhabiles, Sanc. *disp. 44. num. 18. similiter.*
ex cu.

excusari putat, & vefci posse ovis in Quadragesima, etiam si fiat Presbyteri, ad ieiunandum vocem; quia nemo tenetur ab ieiunio dimittente munus suum obire. Id quod potiori iure procedere existimo in cantoribus deputatis solatio magnorum Principum, part. 1. tr. 9. resol. 11. in fine.

Hic infert Caramuel nec Monachos teneri, qui horas canant, sed male, quia musici non absoluntur, nisi quatenus per ieiunium redderentur inhabiles ad merendum stipendium, ex quo sustentari debent. Monachi autem siue raucè, siue suauiter canant, equidem muneris suo satisfaciunt p. 11. tr. 1. ref. 4. Caramuelis argumenta aperiunt viam ad opinionem singularem, & alij risum, alij viris doctis etiam bilem mouent.

Scriba.

30 Scribas tota die scribentes, & ex officio scribendi venientes, si ieiunium non excusat. Sancius disputat. 54. num. 16. illis consulit, ut consulant suas vires, an vigeant. part. 4. tractat. 4. resol. 130.

Itinerantes, quibus non adest sufficiens prandium.

se Itinerantes Ortiz cap. 29. num. 12. omnes excusat, quæcunque sit itineris causa, & etiam si non multum laborent, part. 1. tractat. 9. resolutione 40. §. Non retinebo. Ego vero id tunc approbo, cum in itinere non inueniuntur ad manducandum, nisi panis, fructus, & olera. nam hæc non sunt sufficiens prandium. Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 5. cap. 1. dub. 15. numer. 3.

Et defessus ex quocunque labore etiam illicito.

31 Eques si vno die confecerit s. 9. vel 10. leucas Hispanicæ, solutus est à ieiunio. Petr. Hurt. Mendo. in bull. Cruc. disput. 13. c. 1. & alij p. 11. tr. 2. ref. 57.

32 Defessus ex ludopilæ, vel in quaereanda concubina, aut etiam in illicitis mulierum commotionibus, qui in tali labore præuidit se euasurum inhabilem ad ieiunium, peccat non ieiunando secundum Ortiz num. 17. At secundum Med lib. 1. cap. 14. §. 10. peccat solum in illis actionibus illicitis part. 1. tractat. 9. resol. 40. Et Sancius id probat in disput. 4. num. 20. quia quo die obligat præceptum ieiunij, ieiunare non possunt: quando vero laborabant, etiam illicitè, tunc ieiunij præceptum non obligabat. Et ad-

dit, quòd si qui se nimium defatigaret in fraudem ieiunij, non peccaret, quia non affectaret non ieiunare cum dederet, sed fieri importens ad ieiunandum, Et Ledesiac proinde deobligari. Quæ opinio mihi non displicet, quamuis putem non recedendum à sententia contraria. Azor. de sinam, tom. 2. tractat. 17. conclus. 6. cap. ieiunare. 2. diff. 5. quòd, quando labor est ieiunij, ut ludus verb. gr. pilæ, non tenetur homo ab illo abstinere, ne fiat inhabilis ad ieiunium, quia talis abstinencia non est per se ordinata ad obseruationem ieiunij, neque Ecclesia illam præcipit obseruando ieiunio, part. 1. tr. 9. resol. 40. in fine.

33 Excusantur præterea prægrauati, & lactantes, quæ indigent nutrimento pro se & prole, unde illis non sufficit vnica comestio. Idque locum habet etiam in robustis, nam hæc pauca sunt, & leges aptantur ad communiora. Adde quòd prægrauati quando appetunt aliqua, quæ si non dentur, imminet proli periculum. Ita Molfes. tom. 1. tractat. 10. cap. 4. num. 40. part. 1. tractat. 9. resolutione 14. Nota tamen, quòd licet supra dicta excusentur à ieiunio, non tamen possunt edere carnes, & lacticia, secluso proli periculo, nam nutrimentum pro seipis & prole capere possunt à cibis Quadragesimalibus sæpius reperitis. Ita S. Iuan. de ieiun. artic. 7. diff. 6. app. 3. contra Funes part. 3. cap. 2. num. 5. part. 4. tractat. 4. resolutione 26. in fine.

Quæ tamè regulariter non possunt edere carnes, & lacticia.

Feminae Quinquagenariæ non tenentur p. 9. tr. 7. resol. 74. Homines verò sexagenarij etiam si ex voto se obligauerunt, ibidem §. Sed his non obstantibus.

34 Quarto excusat ab obligatione ieiunij PIETAS, quæ nimirum aliquod itè exercet, quod cum ieiunio, vnde peregrinantes ad opus pium, ca facta, si peregrinatio eam commodè quod non differre non possunt, excusantur à ieiunio. Si verò possunt, Syluius, in 2. 2. q. 147. iunium. artic. 6. disput. 54. num. 2. ait, teneri. Sed Vt peregrinantes ad loca que omnes quæcunque pia opera exercen-

exercentes impossibilia cum ieiunio. Secundum Ortiz verò 6. 19. num. 12. hi excusantur etiam ratione laboris, ex quo capite excusari putat omnes quavis de causa iter agentes, vt diximus nu. 20. part. 1. tr. 9. resolut. 46.

A ieiuniis oppidit excusantur absentis.
 35 A ieiuniis peculiaribus alicuius oppidi præter causas prædictas excusatur etiam ABSENTIA. Nam absentes probabilius est non teneri seruare ieiunia particularia, quæ seruantur in oppido. Vide verb. Lex n. 10. Imò possunt frui cõsuetudinibus fauorabilibus loci, in quo reperiuntur, etiam contra ius cõmune, & sic Lusitanus transiens per Castellam in Sabbatho, vel sci animalium intestinis, vt ait Villalobos tom. 1. tr. 2. diff. 34. num. 1. (part. 1. tr. 9. resol. 18) & peregrini transeuntes Mediolanum comedere carnes in primis quatuor diebus Quadragesimæ, vt ait Sanchi. de matrim. tom. 2. lib. 3. cap. 18. num. 7. & 18. Ibid. circa medium*, & vtrumque postea recitariuè in part. 3. tractat. 5. resolutione 120. †

36 An verò peregrinuste teneatur ad ieiunia peculiaria Diuiforij, vide verb. Peregrinus, num. 1.

Et à ieiuniis Episcopalis excusantur Regulares.
 37 A ieiuniis Episcopalibus exempti sunt Regulares, quòd tacitè innuit Tridentinum, dum obligans Regulares ad festa Episcopalia, nullam efficit de ieiunio mentionem Suarez de leg. lib. 4. cap. 20 num. 8. Tenentur tamen ad ieiunia ciuitatum recepta ex generali consuetudine. part. 1. tr. 9. resol. 36.

In dubio de potentia ad ieiunandum peti debet dispensatio.
 38 Dubius an ad ieiunium teneatur, debet Prælato dispensationem exposcere. Qui in ea concedenda non sit multum scrupulosus. nam si causa est dubia, ipse dispensando faciet iustam. Si autem videtur sibi insufficiens, commutare ieiunium potest in aliud opus pium, si sit Ecclesiasticum. nam ieiunium ex voto commutari potest per Bullam, & ex poenitentia, per confessarium sine illa. Prælatus verò dispensare etiam potest cum semetipso, quia non est peioris conditionis quam subditi, quæ etiam ratio militat in reseruatõ Sanchez de matrim. tom. 3. lib. 8. disputat. 2. num. 9. part. 1. tract. 9. resolutione 15.

Summa Diana.

38 † Porro in diebus ieiunij non solum tenemur nos ieiunare, si possumus; etiam in die sed etiam non dare causam aliis non ieiunandi, ex generali regula charitatis, offerre aliis qua prohibemur obicem ante fratris oculos ponere. iuxta dicenda verb. frangendi Scandalum, & verb. Peccato coopera-

39 Igitur primò, non licet aliquem inuitare ad cœnam in die ieiunij, etiam si ieiunium frangere paratus sit, sicut nõ licet inuitare ad fornicandum, aut occidendum, paratum fornicari vel occidere. Et ratio est; quia voluntas determinata ad aliquem actum pro tali loco, & tempore, si variatur postea ad alium locum, & tempus, iam determinatur ad aliã, & indiuidualiter distinctã actionẽ: ideoque qui est causa frangendi ieiunium hoc loco, & tempore, etiam cù eo, qui pro alio loco, & tempore illud frangere decreuerat, est causa actus mali secundum substantiam. Nec iuuat dicere: Ego non intendo fractionem præcepti, sed solum offerre cœnam parato illud frangere, & c. nam violatio præcepti non ex eo solum imputatur, quòd quis intendat illius malitiam, sed quia concurrit ad actionem, cui malitia adnexa est. Turrianus in 2. 2. tom. 1. disputat. 95. dub. 6. & contingere potest, vt te cœnam non exhibente, ille ieiunium non frangat, siue diuina aliqua inspiratione, siue alia occupatione præuentus. Suarez de char. disput. 10. sect. 3. num. 2. Verum, his non obstantibus, si quis moraliter certus esset de futura violatione ieiunij, & illum inuitaret cum expressa suppositione, quod alias velit frangere ieiunium, suppetatque aliqua iusta causa, Mendoza in 2. 2. disp. 173. sect. 12. §. 254. illum à peccato excusaret, & iustam causam asserit esse vrbantarem, ne ille edat cibos noxios, aut alia similia. Probat autem, quia inuitans non cooperaretur internæ voluntati frangendi ieiunium, quæ iã supponitur, nec propinarèt occasionem, sine qua ieiunium non violaretur; sed tantum ministraret illi materiam, cum suppositione sub conditione si velit cœnare, & liberè eligendã, id quòd satis iustificatur ex ali-

Sed an liceat inuitare ad cœnam, paratum frangere ieiunium?

H h h

qua

qua causa honesta. Ita ille: probabiliter quidem *part. 5. tract. 7. resolutione 7.* & in hanc opinionem *part. 1. tract. 9. resolutione 38.* magis propensus fuerat, eamque absolute docuit *in part. 3. tractat. 5. resolutione 36. Item contra Vasquez.*

Famulis cibos vestitos heris ministrare.

41 Secundò, famuli ministrantes dominis cibos, quos, & quando non nisi cum peccato sumere possunt, secundum Turrianum *ubi supr. in fin. peccatū scandalī.* At Caietanus *in 2. 2. quæst. 147. artic. 4. in fin.* & alij illos excusant, quia ad peccatum concurrunt materialiter exhibendo materiam indifferentem, quatenus inferunt nutritioni, idque ex officio, quod dominis præstari solet. *part. 5. tract. 7. resol. 13.* Hurtado etiam *in 2. 2. disput. 10. diff. 9.* illos excusat ratione propriæ utilitatis, si heri non peccant ex ignorantia, *part. 5. in add. ad tract. 7. §. Nota secundo,* & absolute olim cum Caietano, *part. 1. tract. 9. resolutione 38. in fine.*

Et quid de tabernariis & camporibus?

42 Tertio, tabernarij, & campones ministrantes cœnam iis, quos à ieiunio putant non excusari, secundum Tolletum *lib. 6. cap. 5.* peccant, secundum Ledesmam *tom. 2. tract. 27. cap. 2. concl. 6. diff. 4.* non ita Lessius *lib. 4. cap. 2. dub. 4. num. 24.* distinguit: Vel possunt cœnam negare absque notabili incommodo, vel non possunt. Si possunt, & illi non sunt aliò cœnaturi, teneri ex charitate illud peccatum vitare. secus, si secus. Omnes istæ sententiæ sunt probabiles. sed secunda ferè semper in praxi servari potest: quia moraliter loquendo, ut aduertit Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 1. cap. 7. num. 35.* confluentes ad illos, ut plurimum sunt pauperes, operarij, viatores, quos probabiliter credere possunt à ieiunio excusari. Et si accedunt viri nobiles, hi erunt deperditæ vitæ, & quibus non poterunt resistere sine iniis, & contumeliis. Et nihilominus cœnam, quam ab ipsis habere non poterunt alibi paratam inveniunt. Quod si tabernarius dubitet, an confluentes ad eos teneantur ad ieiunium maiori ratione excusari; nam non sua interest id discutere, & unusquisque præsumitur bonus. Ita Reginald. *lib. 4. ca. 16. num. 200. Vnde non tene-*

ntur de hoc illos interrogare, quidquid dicit Lessius, ubi supr. à part. 1. tract. 9. resol. 39. & magis absolute part. 3. tract. 5. resolutione 36. §. Item licitum.

tur de hoc illos interrogare, quidquid dicit Lessius, ubi supr. à part. 1. tract. 9. resol. 39. & magis absolute part. 3. tract. 5. resolutione 36. §. Item licitum.

Et venditoribus ciborum prohibitorum.

43 Videntes similiter cibos prohibitos in die ieiunij non peccat, siue publice vendat, siue occultè, si certò non noscunt mentem peccare, nam bona fide vendunt: & multi sunt, qui illis cibis egeant, nec illis præceptum impositum est de exploranda emptorum intentione. Ita Fagund. *pr. 4. lib. 1. cap. 10. num. 10. part. 1. tract. 9. resol. 38. §. Ex his,* & Hurtado *in 2. 2. disput. 10. diff. 9. part. 5. in add. ad tract. 7. §. Nota secundo.*

44 Quarto, Patres familias, & domini tenentur ex charitate curare, ut filij & serui eorum ieiunent, aliàs illos corrigere. Non tamen tenentur eos compellere, & si nõ ieiunant, de domo eicere: nam hoc esset nimis durum. Ita Homobon. *part. 2. tr. 8. cap. 7. quæst. 11. part. 1. tr. 9. resol. 28.* Nec tenentur quis ad sua opera conducere operarios ieiunantes, ut dictum est, *num. 24.*

Pater, & dominus tenentur curare, ut filij & serui ieiunent.

45 Regulares sexagenarij non tenentur ad vota Religionis, secus de iuvene non completis in anno, *part. 9. tract. 6. resol. 26.*

46 Dispensatus à Medico comedere non potest, quia non potest comedere vulgò (sanguinazi, seu Boldoni) Bardi & alij *part. 10. Boldoni seu tract. 16. resol. 77.* Nec medicus potest dispensatus in causa dubia dispensare in ieiunio absolute, que indagazione causæ, & hoc est declarare in quo est necessaria licentia Episcopi, vel Parochi. Pasqual & alij. *Ibid. tr. penjare in 13. resol. 18.* & intelligitur si dispensat in causa duodecim quadragesima dispensare in quatuor bis temporibus in ea occurrentibus. *Ibidem. Dispensatus tract. 13. resol. 43.* & in aliqua die habet in quadragesima licentiam illius dici, dummodo non habeat facultatem edendi ratione debilitatis, & quatuor se presentis infirmitatis, quia in tali casu non tenetur ieiunare, & si cibi quadragesimalis sibi nociui sint valde in dubio potest concedere, ut edat carnes in die. Et si potest bus ieiuniorum. Baucius, & alij. *Ibid. tr. aliquo die 13. resol. 43.* non comedere carnes & lacte.

47 Exulantur retores vitæ sericæ, & lacte.

senetur ad ieiunium. Non autem ratione do- bilitatis. Textores se- vici officia- res calceos ex materia molli. Musici Re- ligiosi ob- cantum. Possunt ve- sci ovis, sed non qui can- tant canem plano. Potest sumi aliquid pro medicina ad conserva- da sanitati- te. Sic etiam pro stabili- tate somni- chi. Qui non ha- bet nisi pa- non tantum comedere carnem.

& factores, conficientes calceos ex ma- teria molli bossicas, non excusantur a ieiunio, qui non habent vinum bibendi in ieiunio, Martin a S. Ioseph, & Ponti- fex dispensando in ieiunio sine causa peccat venialiter, Bosson. & alij part. 10. tr. 16. resolut. 77.

Musici excusantur, & possunt mane sumere aliquid ex siccaro, & cibi ad co- servandam vocem; Idemque possunt Presbyteri, & in quadragesima vesci o- vis; ita observatum est in Hispania a S. Ioseph, & aliis ibidem tractat. 12. resolu- tione 41. §. nota hic in fin. & tract. 14. resol. 60. non autem Religiosi, qui cantant in choro cantu plano, ibid.

Sumere aliquid pro medicina ad con- servandam sanitatem non licet, sicut pro remouenda infirmitate, vel fugien- da innocentiis, & alij ibid. Sic etiam po- test sumi modicum ientaculum mane ad subleuandam debilitatem stomachi, vel capitis sine fractione ieiunij.

Non licet habenti tantum panem in die ieiunij comedere carnem contra Pasqual, sed hoc rusticis prohibetur, non autem magnatibus, & personis delica- tis, & si rustici non habent aliud nisi oua, possunt illa comedere Leand. & alij, & in die ieiunij infra pastum me- diam vnciam cibi sumere ad fugiendum nocumentum vini. Diana & alij. ibid. tractat. 14. resolutione 59. seu 61. & 9. part. actum est pars. 10. tract. 14. resolu- tione 58.

Qui propter aliquod negotium inter- rumperet ieiunium per duas horas & amplius, dummodo comestio facta non sit sufficiens ad sustentationem, non frangeret ieiunium, si reuertatur ad perficiendum prandium, vel cenam.

Leand. & alij part. 10. tractat. 14. resol. 64. & potest per quartam partem hora su- mere cibum ex quocumque genere ante comestionem sine fractione ieiunij. Pas- qu. & alij ibid. res. 63. & si prandium mul- tum dilatarur potest aliquid ante illud sumere; idemque seruientes mensæ se- cularium vel Religiosorum & etiam le- gentes in mensa tempore ieiunij sumere aliquid cibi possunt sine fractione ie-

iunij, quamquam in magna quantitate Leand. & alij ibid. §. Sed hic obiter.

Non possunt sumi pharmaca praefer- uatiua, sed conseruatiua, ibid. tract. 14. res. 60.

Episcopus non potest transferre iei- unium S. Matthiae, si venerit in vltimo die bacchanalium contra quod alibi di- ctu est Leand. ibid. tra. 16. res. 9. §. verum.

quarta pars tem hora. Prohibetur pharmaca praeserua- tiva. Episcopus non potest transferre Vigiliam S. Matthiae

I E I V N I V M, Quibus cibis expleantur.

ADuerte primo, haec tria pra- abstinendi a carnibus, & ieiunandi, esse distincta & quamuis pra- ceptum de abstinentia carni- um, ut dictum remanet n. 18. praecceptu probabiliorem sententiam dispensatus ad carnes censetur dispensatus ad ieiunium, ut dictum remanet n. 18. praecceptu nihilominus de non edendis carnibus non includit praecceptum ieiunij, na pue- ri ante annum 21. non tenentur ad ieiunium, tenentur tamen a carnibus abstinere, quod de praegnantibus & nutriti- bus dictum est, num. 37.

In diebus ieiunij ve- tantur car- nec.

45. Dati tamen possunt carnes in fan- tibus ante septennium, etiam vbi adest contraria consuetudo: nam pueri nec legibus, nec consuetudinibus obligan- tur. Imo Sanctus disp. 41. num. 3. id verum putat, etiam si infans doli capax sit: nam per accidens est, quod vsus rationis in aliquo acceletur, & ius positium non intendit obligare nisi in illa aetate, in qua communiter lux rationis irradiat. Sed in hoc dissentit Villalobos. som. 1. tract. 23. dub. 8. num. 7 part. 1. tract. 9. res. 42. Dati etiam possunt carnes paganis, qui non tenentur legibus Christianoru, & amentibus, propter rationes, quas ad- ducit Sanchez in sum. t. 1. li. 1. c. 12. n. 16. 16. & pars. 5. tr. 14. res. 7. in fine.

Sed non in fan- tibus.

Paganis. Et amentibus.

46. Si quis etiam ab antiquo cibos quadragesimales noxios expertus esset, non teneretur illis amplius vesci, & in re- liquis Quadragesimis periculū facere: alioqui

Et infirmis aut infirma- tate ieiunij. cibis exple-

